

Hermann Hesse

ΚΝΟΥΛΠ

διόπτρα

ΚΝΟΥΛΠ

- 13** Πρώιμη άνοιξη
61 Οι αναμνήσεις μου από τον Κνουλπ
87 Το τέλος

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

- 129** Αποσπάσματα από τα κατάλοιπα
131 *Περί των πλανόβιων*
133 *Το τέλος του Κνουλπ*
147 *Μια κουβέντα το σούρουπο*
157 Σημείωμα του επιμελητή
της γερμανικής έκδοσης
163 Σημείωμα του μεταφραστή

Κνούπ

**ΠΡΩΙΜΗ
ΑΝΟΙΞΗ**

Στις αρχές της δεκαετίας του ενενήντα* ο φίλος μας ο Κνουλπ χρειάστηκε μια φορά να νοσηλευτεί για πολλές εβδομάδες, και όταν πήρε εξιτήριο, ήταν Φεβρουάριος μήνας και ο καιρός ήταν απαίσιος, έτσι ώστε μετά από κάμποσες μέρες πεζοπορία ανέβασε πάλι πυρετό κι έπρεπε να βρει κάποιο κατάλυμα. Δεν του έλειπαν οι φίλοι και είναι σίγουρο ότι σχεδόν σε κάθε πολίχνη της περιοχής θα γινόταν δεκτός με μεγάλη χαρά. Σ' αυτό το θέμα όμως ήταν ιδιαίτερα περήφανος, τόσο πολύ, που πίστευε ότι όταν κάποιος φίλος τού έδινε κάτι, έπρεπε να το θεωρεί τιμή του.

Αυτή τη φορά σκέφτηκε τον βυρσοδέψη Έμιλ Ρότφους στο Λέχστετεν και χτύπησε την κλειδωμένη πόρτα του νυχτιάτικα με βροχή και δυτικό άνεμο. Ο ταμπάκης άνοιξε μια στάλα το παντζούρι στον πάνω όροφο και φώναξε κάτω στο σκοτεινό σοκάκι: «Ποιος είναι εκεί έξω; Δεν μπορείς να περιμένεις; Κι αύριο μέρα είναι!».

Ο Κνουλπ, παρ' όλη την κούραση, όταν άκουσε τη φωνή του παλιού του φίλου, πήρε αμέσως τ' απάνω του. Θυμήθηκε λίγα στιχάκια που είχε σκαρώσει πριν από χρόνια, όταν είχε περιπλανηθεί για τέσσερις εβδομάδες πάρεα με τον Ρότφους, και άρχισε το τραγούδι:

* Ενν. γύρω στο 1890. (Σ.τ.Μ.)

Ένας διαβάτης κουρασμένος
 Άραξε στο καπηλειό
 Ποιος άλλος θα μπορούσε να είναι
 Από τον άσωτο υιό.

Ο βυρσοδέψης άνοιξε τα παντζούρια διάπλατα και τεντώθηκε έξω απ' το παράθυρο.

«Κνουλπ! Εσύ είσαι ή κανένα φάντασμα;»

«Εγώ είμαι!» φώναξε ο Κνουλπ. «Μπορείς όμως να κατέβεις τη σκάλα ή θα μιλάμε έτσι απ' το παράθυρο;» Ο φίλος κουτρουβάλησε χαρούμενος τη σκάλα, άνοιξε την εξώθυρα και έριξε το φως της μικρής καπνισμένης λάμπας πετρελαίου στο πρόσωπο του νεοφερμένου, έτσι που τον ανάγκασε να τρεμοπαίζει τα βλέφαρά του.

«Άντε, πέρνα μέσα, λοιπόν!» φώναξε με έξαψη και τράβηξε τον φίλο του στο σπίτι. «Θα μου τα πεις αργότερα. Έχει περισσέψει λίγο απ' το βραδινό κι ένα κρεβάτι θα βρεθεί για σένα. Για όνομα του Θεού, μ' αυτό τον παλιόκαιρο! Φοράς καλές μπότες τουλάχιστον;»

Ο Κνουλπ τον άφησε έκπληκτο και απορημένο, ξεδίπλωσε στη σκάλα τα μπατζάκια του παντελονιού του, που τα είχε προσεκτικά μαζεμένα, και ανέβηκε με σιγουριά στα σκοτεινά, παρόλο που είχε πάνω από τέσσερα χρόνια να πατήσει το πόδι του στο σπίτι.

Στον διάδρομο, έξω από την πόρτα του διαμερίσματος, στάθηκε μια στιγμή και κράτησε από το χέρι τον βυρσοδέψη, ο οποίος του έγνεφε να περάσει μέσα. «Πες μου», είπε ψιθυριστά, «αληθεύει ότι παντρεύτηκες;».

«Ναι, βέβαια».

«Περί αυτού πρόκειται... Να, η γυναίκα σου δεν με ξέρει· μπορεί να μη χαρεί που θα με δει. Δεν θέλω να γίνω ενοχλητικός».

«Κουραφέξαλα ενοχλητικός!» είπε γελώντας ο Ρότφους, άνοιξε διάπλατα την πόρτα και έσπρωξε τον Κνουλπ στο φωτισμένο καθιστικό. Εκεί, πάνω από ένα μεγάλο τραπέζι κρεμόταν από τρεις αλυσίδες ένας πολυέλαιος πετρελαίου, ένα ανεπαίσθητο σύννεφο καπνού αιωρούνταν στην ατμόσφαιρα, λεπτές τολύπες τραβούσαν προς το καυτό λαμπόγυαλο, όπου στροβιλίζονταν γοργά και χάνονταν. Πάνω στο τραπέζι υπήρχε μια εφημερίδα και μια γεμάτη πέτσινη καπνοσακούλα, και από τον μικρό στενό καναπέ στον πλαϊνό τοίχο πετάχτηκε με μισοαμήχανη ενεργητικότητα, σαν να την είχαν τσακώσει πάνω που είχε πάρει έναν υπνάκο και δεν ήθελε να την καταλάβουν, η νεαρή νοικοκυρά. Ο Κνουλπ βλεφάρισε για μια στιγμή, τυφλωμένος απ' το έντονο φως, έστρεψε το βλέμμα του στα ανοιχτογκρίζα μάτια της γυναίκας και, κάνοντας μια ευγενική φιλοφρόνηση, της έδωσε το χέρι του.

«Λοιπόν, αυτή είναι», είπε ο τεχνίτης γελώντας. «Και από δω ο Κνουλπ, ο φίλος μου ο Κνουλπ, ξέρεις, σου έχω μιλήσει γι' αυτόν. Θα τον φιλοξενήσουμε, ασφαλώς, και θα πάρει το κρεβάτι του παραγίου. Είναι ελεύθερο. Αλλά πρώτα θα πιούμε έναν μηλίτη όλοι μαζί και ο Κνουλπ πρέπει να φάει κάτι. Έμεινε λίγο πατέ, έτσι δεν είναι;»

Η γυναίκα του τεχνίτη βγήκε τρέχοντας και ο Κνουλπ την κοίταζε καθώς έφευγε.

«Πάντως, σκιαχτηκε λίγο», είπε χαμηλόφωνα. Αλλά ο Ρότφους δεν ήθελε να το παραδεχτεί.

«Παιδιά δεν έχετε ακόμη;» ρώτησε ο Κνουλπ.

Εκείνη τη στιγμή μπήκε πάλι μέσα η γυναίκα, έφερε το λουκάνικο σε ένα τσίγκινο πιάτο και δίπλα ακούμπησε ένα ξύλο κοπής με μισό καρβέλι μαύρο ψωμί, στημένο όρθιο με την κομμένη άκρη προς τα κάτω, ενώ στο χέιλος του ξύλου με περίτεχνα γράμματα ήταν χαραγμένες κυκλικά οι λέξεις: τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. «Λιζ, ξέρεις τι με ρώτησε μόλις τώρα ο Κνουλπ;»

«Άσ' το καλύτερα!» προσπάθησε να τον αποτρέψει ο Κνουλπ. Και στράφηκε προς τη νοικοκυρά χαμογελώντας: «Με την άδειά σας, κυρία μου». Αλλά ο Ρότφους δεν το έβαλε κάτω.

«Με ρώτησε αν έχουμε παιδιά».

«Για όνομα του Θεού!» αναφώνησε εκείνη γελώντας και βγήκε πάλι.

«Δεν έχετε;» ρώτησε ο Κνουλπ όταν εκείνη βγήκε.

«Μπα, όχι ακόμη. Δεν βιάζεται, ξέρεις τώρα, και τα πρώτα χρόνια μάλλον είναι καλύτερα έτσι. Αλλά, άντε, όρμα, και καλή όρεξη!»

Αυτή τη φορά η γυναίκα έφερε το γκριζογάλανο πήλινο κανάτι με τον μηλίτη και τρία ποτήρια, τα οποία γέμισε ευθύς αμέσως. Ήταν επιδέξια. Ο Κνουλπ την κοίταξε και χαμογέλασε.

«Στην υγείά μας, παλιόφιλε!» αναφώνησε ο τεχνίτης και έτεινε το ποτήρι του προς τον Κνουλπ. Αυτός όμως είχε καλούς τρόπους και είπε: «Οι κυρίες προηγούνται. Στην πολύτιμη υγεία σας, κυρία μου! Γεια μας, γέρο μου!».

Τσούγκρισαν και ήπιαν, και το πρόσωπο του Ρότφους έλαμψε από χαρά. Κοίταξε ερωτηματικά τη γυναίκα του για να δει αν είχε καταλάβει πόσο υπέροχους τρόπους είχε ο φίλος του. Αλλά εκείνη το είχε καταλάβει εδώ και πολλή ώρα.

«Βλέπεις», είπε η γυναίκα, «ο κύριος Κνουλπ είναι πιο ευγενικός από σένα, έχει καλούς τρόπους».

«Ω, σας παρακαλώ», είπε ο φιλοξενούμενος, «καθένας όπως έχει μάθει. Όσο για τους καλούς τρόπους, εσείς θα μπορούσατε πολύ εύκολα να με κατατροπώσετε, κυρία μου. Πόσο όμορφα σερβίρατε, όπως το κάνουν σε ξενοδοχείο πολυτελείας!»

«Είδες!» είπε γελώντας ο μάστορας. «Έχει πάρει όμως καλά μαθήματα».

«Α, έτσι! Πού; Είναι ξενοδόχος ο κύριος πατέρας σας;»

«Όχι, αυτόν τον έχει φάει το χώμα εδώ και πολλά χρόνια, σχεδόν δεν πρόλαβα να τον γνωρίσω. Αλλά ήμουν αρκετά χρόνια σερβιτόρα στο Όξεν, αν το γνωρίζετε».

«Στο Όξεν; Κάποτε ήταν το πολυτελέστερο πανδοχείο του Λέχστετεν», είπε επιδοκίμαστικά ο Κνουλπ.

«Και συνεχίζει να είναι. Έτσι δεν είναι, Έμιλ; Φιλοξενούσαμε σχεδόν μόνο τουρίστες και περιοδεύοντες εμπόρους».

«Σας πιστεύω, κυρία μου. Είμαι σίγουρος ότι περνούσατε καλά και βγάζατε πολλά χρήματα. Αλλά προτιμήσατε να κάνετε το δικό σας νοικοκυριό, έτσι δεν είναι;»

Άπλωσε αργά και απολαυστικά το μαλακό πατέ στο ψωμί του, καθάρισε το έντερο και το άφησε στην άκρη του πιάτου, και κάπου κάπου έπινε μια γουλιά απ' τον καλό κιτρινωπό μηλίτη. Ο μάστορας παρακολουθούσε με ευαρέσκεια και σεβασμό πώς ο Κνουλπ έκανε τις άκρως απαραίτητες κινήσεις, αλάνθαστα και χαριτωμένα, με τα ντελικάτα, κομψά χέρια του· την ίδια διαπίστωση έκανε και η νοικοκυρά με ευχαρίστηση.

«Αλλά δεν μου φαίνεσαι και πολύ καλά», άρχισε να τον ψέγει ο Έμιλ Ρότφους, και ο Κνουλπ αναγκάστηκε να

παραδεχτεί ότι είχε αρρωστήσει πρόσφατα και ότι είχε νοσηλευτεί. Ωστόσο, παρέλειψε όλες τις δυσάρεστες λεπτομέρειες. Όταν ο φίλος του τον ρώτησε τι σκόπευε να κάνει τώρα και του πρότεινε με όλη του την καρδιά τροφή και στέγη για όσο καιρό ήθελε, ήταν αυτό ακριβώς που περίμενε και σ' αυτό βασιζόταν ο Κνουλπ, αλλά απέφυγε να δώσει απάντηση, σαν να ντράπηκε ξαφνικά· ευχαρίστησε αφηρημένα και ανέβαλε τη συζήτηση αυτών των ζητημάτων για την επόμενη μέρα.

«Μπορούμε να τα κουβεντιάσουμε και αύριο ή μεθαύριο όλα αυτά», είπε ανέμελα. «Δεν χάθηκε δα κι ο κόσμος, και ούτως ή άλλως θα μείνω λίγο καιρό εδώ».

Δεν του άρεσε να προγραμματίζει, ούτε να δίνει υποσχέσεις για το μέλλον. Αν δεν ήταν σίγουρος ότι μπορούσε να περάσει την επόμενη μέρα του όπως του έκανε κέφι, δεν ένιωθε καλά. «Αν χρειαστεί πράγματι να μείνω εδώ για ένα διάστημα», άρχισε να λέει, «τότε πρέπει να με δηλώσεις σαν παραγικό σου».

«Άκου πράγματα!» είπε γελώντας ο μάστορας. «Εσύ παραγικός μου! Εξάλλου, δεν είσαι ταμπάκης».

«Δεν έχει σημασία, δεν καταλαβαίνεις; Δεν με ενδιαφέρει η βυρσοδεψία, μπορεί μεν να είναι μια όμορφη τέχνη, αλλά εγώ δεν έχω καμιά όρεξη για δουλειά. Ξέρεις, όμως, θα ήταν ό,τι πρέπει για το βιβλιάριό μου. Θα πάρω το επίδομα ασθενείας».

«Μπορώ να ρίξω μια ματιά στο βιβλιάριό σου;»

Ο Κνουλπ έβαλε το χέρι του στην εσωτερική τσέπη του σακακιού του, που ήταν σχεδόν σαν καινούριο, και έβγαλε το βιβλιάριο τυλιγμένο προσεκτικά σε μια θήκη από κερωμένο ύφασμα.

Ο βυρσοδέψης το κοίταξε και γέλασε: «Τακτικός πάντα! Θα νόμιζε κανείς ότι μόλις χθες έφυγες από το πατρικό σου».

Ύστερα εξέτασε τις καταχωρίσεις και τις σφραγίδες και κούνησε το κεφάλι του με θαυμασμό: «Να, αυτό είναι τάξη! Τα θέλεις όλα στην εντέλεια». Η διατήρηση του βιβλιαρίου κοινωνικής ασφάλισης σε τάξη ήταν, ασφαλώς, ένα από τα πάθη του Κνουλπ. Η άψογη εικόνα του αποτέλούσε ένα γοητευτικό αφήγημα ή καλύτερα ένα ποίημα θα λέγαμε, και οι επίσημα επικυρωμένες καταχωρίσεις του ήταν η πιστοποίηση των ένδοξων σταθμών μιας αξιοπρεπούς και επίμοχθης ζωής, στην οποία το μόνο που χτυπούσε στο μάτι ήταν η αγάπη για την περιπλάνηση υπό τη μορφή πολύ συχνών μετακινήσεων. Το υφάδι της ζωής που πιστοποιούσε αυτό το επίσημο διαβατήριο το είχε δημιουργήσει ο ίδιος ο Κνουλπ και διατηρούσε ακηλίδωτο το συχνά επισφαλές νήμα αυτής της εικονικής ύπαρξης με εκατοντάδες τεχνάσματα, καθώς ενώ μπορεί στην πραγματικότητα να είχε κάνει ελάχιστες παρανομίες, η ύπαρξή του ως άνεργου πλανόβιου ήταν τυπικά έκνομη και περιφρονητέα. Φυσικά, μάλλον δεν θα είχε καταφέρει ποτέ να ικανοποιήσει ανενόχλητος το αθώο πάθος του αν δεν τον συμπαθούσαν όλοι οι χωροφύλακες. Άφηναν τον εύθυμο και διασκεδαστικό άντρα, του οποίου σέβονταν την πνευματική ανωτερότητα και την περιστασιακή σοβαρότητα, όσο το δυνατόν περισσότερο στην ησυχία του. Είχε σχεδόν λευκό ποινικό μητρώο, δεν είχε κατηγορηθεί ποτέ για κλοπή ή επαιτεία, και επίσης είχε παντού ευυπόληπτους φίλους· οπότε τον άφηναν να περιφέρεται, όπως αφήνουμε ένα κατοικίδιο, μια όμορφη γάτα, να ζει ανάμεσά μας και νομίζουμε ότι απλώς την

ανεχόμαστε με επιείκεια, την ώρα που αυτή ξέγνοιαστη ανάμεσα σε όλους τους πολυάσχολους και κατηφείς ανθρώπους απολαμβάνει μια ανέμελη, χαριτωμένη, θαυμάσια, αρχοντική και αργόσχολη ύπαρξη.

«Όμως, αν δεν είχα έρθει, θα είχατε πέσει εδώ και πολλή ώρα για ύπνο», αναφώνησε ο Κνουλπ, καθώς μάζευε πάλι τα χαρτιά του. Σηκώθηκε απ' τη θέση του και έκανε μια φιλοφρόνηση στη σπιτονοικοκυρά.

«Άντε, Ρότφους, δείξε μου πού είναι το κρεβάτι». Ο μάστορας του φώτισε τον δρόμο στη στενή σκάλα μέχρι πάνω στη σοφίτα και στο καμαράκι του παραγιού. Εκεί, κολητά στον τοίχο, υπήρχε ένας άδειος σιδερένιος σκελετός κρεβατιού και παραδίπλα ένα ξύλινο στρωμένο κρεβάτι.

«Να σου φέρω μια θερμοφόρα;» ρώτησε ο σπιτονοικοκύρης πατρικά.

«Αυτό δα έλειπε!» απάντησε γελώντας ο Κνουλπ. «Ο κύριος μάστορας, ασφαλώς, δεν χρειάζεται θερμοφόρα, αφού έχει μια τόσο όμορφη γυναικούλα».

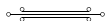
«Ναι, βλέπεις», είπε ο Ρότφους με ζήλο, «θα πέσεις τώρα στο κρύο κρεβάτι του παραγιού στη σοφίτα, και μερικές φορές τα πράγματα είναι ακόμη χειρότερα, και μερικές φορές δεν έχεις καν κρεβάτι και είσαι αναγκασμένος να κοιμηθείς στον σανό. Αλλά εγώ έχω για την πάρτη μου σπίτι και κατάσταση και μια χαριτωμένη γυναίκα. Κοίτα, θα μπορούσες να είσαι μάστορας εδώ και πολύ καιρό, και μάλιστα καλύτερος από μένα, αρκεί να το ήθελες».

Στο μεταξύ ο Κνουλπ είχε ξεντυθεί βιαστικά και χώθηκε τρέμοντας κάτω απ' τα κρύα σκεπάσματα.

«Ξέρεις κι άλλες τέτοιες ιστορίες;» ρώτησε. «Βολεύτηκε μια χαρά και είμαι όλος αυτιά».

«Μιλάω σοβαρά, Κνουλπ».

«Κι εγώ, Ρότφους. Μη νομίζεις όμως ότι ο γάμος είναι δική σου εφεύρεση. Άντε, καλή σου νύχτα!»

Την επόμενη μέρα ο Κνουλπ έμεινε στο κρεβάτι. Αισθανόταν ακόμη κάπως αδύναμος και ο καιρός ήταν τέτοιος, που δεν του έκανε κέφι να βγει. Από τον βυρσοδέψη, που ανέβηκε το πρωί να τον δει, ζήτησε να τον αφήσει να ξεκουραστεί και να του φέρει μόνο ένα πιάτο σούπα το μεσημέρι.

Έμεινε έτσι όλη μέρα ξαπλωμένος στη μισοσκότεινη σοφίτα, ήρεμος και ευχαριστημένος, ένιωθε το κρύο και τις ταλαιπωρίες της περιπλάνησης να γλιστράνε μακριά και αφέθηκε ηδονικά στο ευχάριστο συναίσθημα της ασφάλειας. Αφουγκραζόταν τον ζωηρό χτύπο της βροχής πάνω στη στέγη και τις άστατες ριπές του ζεστού σορόκου. Στο ενδιάμεσο κοιμόταν κανένα μισάωρο ή διάβαζε κάτι από τη φορητή του βιβλιοθήκη, όσο υπήρχε ακόμη αρκετό φως· η βιβλιοθήκη αυτή ήταν κόλες χαρτί πάνω στις οποίες είχε αντιγράψει ποιήματα και ρητά, και ένα μικρό μάτσο αποκόμματα από εφημερίδες. Ανάμεσα σ' αυτά υπήρχαν επίσης και κάποιες φωτογραφίες που είχε κόψει από περιοδικά ποικίλης ύλης. Δύο από αυτές, που είχαν φθαρεί και τριφτεί από τη συχνή χρήση, ήταν οι αγαπημένες του. Η μία έδειχνε την ηθοποιό Ελεονόρα Ντούζε, η άλλη ένα ιστιοφόρο στην ανοιχτή, τρικυμισμένη θάλασσα. Ο Κνουλπ, από τότε που ήταν έφηβος ακόμη, έδειχνε μια ιδιαίτερη αδυναμία για τους τόπους του Βορρά και για τη θάλασσα, και είχε επιχειρήσει πολλές φορές να κάνει το ταξίδι μέχρι εκεί· μία φορά μάλιστα είχε

φτάσει μέχρι την περιοχή του Μπράουνσβαϊγκ. Αλλά αυτό το αποδημητικό πουλί, που ήταν πάντα στον δρόμο και κανένας τόπος δεν τον κρατούσε για πολύ, ένιωθε κατά καιρούς μια παράξενη ανασφάλεια και μια νοσταλγία για την πατρίδα που τον έκανε να επιστρέφει εσπευσμένα στη νότια Γερμανία. Μπορεί επίσης να έχανε την ανεμελιά του όταν βρισκόταν σε περιοχές όπου μιλούσαν ξένο ιδίωμα και είχαν άλλα ήθη, όπου κανείς δεν τον γνώριζε και όπου θα δυσκολευόταν να ενημερώνει τακτικά το θρυλικό του βιβλιάριο της περιπλάνησης.

Νωρίς το μεσημέρι ο βυρσοδέψης τού ανέβασε στη σοφίτα σούπα και ψωμί. Μπήκε νυχοπατώντας και μιλούσε προσεκτικά και ψιθυριστά, καθώς νόμιζε ότι ο Κνουλπ ήταν άρρωστος και επειδή ο ίδιος από τότε που είχε περάσει τις παιδικές αρρώστιες δεν είχε μείνει ποτέ ξάπλα στο κρεβάτι μία ολόκληρη μέρα. Ο Κνουλπ, που ένιωθε μια χαρά, δεν μπήκε στον κόπο να του δώσει εξηγήσεις· τον διαβεβαίωσε μόνο ότι την επόμενη μέρα θα ορθοποδούσε και θα ήταν πάλι υγιής.

Αργά το απομεσήμερο κάποιος χτύπησε την πόρτα της κάμαράς του, και καθώς ο Κνουλπ εκείνη την ώρα έπαιρνε έναν υπνάκο και δεν απάντησε, μπήκε προσεκτικά η γυναίκα του μάστορα, πήρε το άδειο πιάτο της σούπας και άφησε στο σκαμνί δίπλα στο κρεβάτι μια κούπα καφέ με μπόλικο γάλα.

Ο Κνουλπ, ο οποίος μάλλον την είχε ακούσει να μπαίνει, θες από κούραση, θες επειδή δεν είχε κέφι, έμεινε ξαπλωμένος με τα μάτια σφαιλιστά και έκανε τον κοιμισμένο. Η γυναίκα του μάστορα, με το άδειο πιάτο στο χέρι, έριξε μια ματιά στον κοιμισμένο, του οποίου το κεφάλι

ακουμπούσε στο χέρι του που ήταν μισοκαλυμμένο από το καρό γαλάζιο πουκάμισό του. Και καθώς έπεσαν στην αντίληψή της τα κομψά σκούρα μαλλιά του και η σχεδόν παιδική ομορφιά του ξέγνοιαστου προσώπου του, στάθηκε εκεί για λίγο και κοίταζε εξεταστικά το όμορφο παλικάρι, για το οποίο ο μάστορας της είχε αφηγηθεί πολλά θαυμαστά πράγματα. Είδε πάνω από τα κλειστά βλέφαρα τα πυκνά φρύδια στο ντελικάτο, φωτεινό μέτωπο και τα λιπόσαρκα, αλλά ηλιοψημένα μάγουλα, τα φίνα κόκκινα χείλη του και τον λεπτό λαιμό, και μάλλον τα βρήκε όλα πολύ όμορφα, και θυμήθηκε την εποχή που δούλευε σερβιτόρα στο Όξεν, όταν φούντωνε η άνοιξη και ερωτοτροπούσε με κανένα άγνωστο, όμορφο παλικάρι.

Καθώς έγειρε λίγο μπροστά, ονειροπολώντας και ελαφρώς εξημμένη, για να δει ολόκληρο το πρόσωπο, της γλίστρησε το τσίγκινο κουτάλι από το πιάτο, έπεσε στο πάτωμα και ο θόρυβος, μέσα στην αδιατάρακτη σιωπή και θαλπωρή του χώρου, την κατατρόμαξε.

Τότε ο Κνουλπ άνοιξε τα μάτια του, αργά και νωχελικά, σαν να έβγαινε από βαθύ ύπνο. Έστρεψε το κεφάλι του, ακούμπησε το χέρι του για μια στιγμή στο μέτωπο και είπε χαμογελώντας: «Αχ, να και η κυρία του σπιτιού! Και μου έφερε καφέ! Ένας ωραίος ζεστός καφές ήταν ό,τι ακριβώς ονειρευόμουν αυτή τη στιγμή. Σας ευχαριστώ πολύ, κυρία Ρότφους! Και τι ώρα είναι;».

«Τέσσερις», είπε εκείνη γρήγορα. «Πιείτε τον όσο είναι ακόμη ζεστός, θα έρθω αργότερα να μαζέψω το σερβίτσιο».

Και λέγοντας αυτά, έφυγε τρέχοντας, σαν να μην είχε λεπτό για χάσιμο. Ο Κνουλπ την ακολούθησε με το βλέμμα και την άκουσε να κατεβαίνει βιαστικά τη σκάλα.

Συνοφρυώθηκε και κούνησε πολλές φορές το κεφάλι του πέρα δώθε, σφύριξε σιγανά μια μελωδική τρίλια και στράφηκε στον καφέ του.

Είχε σκοτεινιάσει εδώ και μία ώρα όταν άρχισε να βαριέται, ένιωθε καλά, και υπέροχα ξεκούραστος, και έκανε κέφι να βρεθεί πάλι για λίγο με ανθρώπους. Σηκώθηκε και ντύθηκε με το πάσο του, κατέβηκε τη σκάλα αθόρυβα σαν το κουνάβι στα σκοτεινά και ξεγλίστρησε κλεφτά από το σπίτι. Ο αέρας φυσούσε ακόμη δυνατός και υγρός από τα νοτιοδυτικά, αλλά δεν έβρεχε πια και ανάμεσα απ' τα σύννεφα πρόβαλλαν μεγάλες, φωτεινές και καθαρίες κηλίδες ουρανού.

Ο Κνουλπ περιπλανήθηκε στα σκοτεινά σοκάκια και στην έρημη πλατεία της αγοράς ρουφώντας τον αέρα, έπειτα κοντοστάθηκε στην ανοιχτή εξώπορτα ενός πεταλωτήριου, παρακολούθησε τους παραγιούς να τακτοποιούν τον χώρο, τους έπιασε την κουβέντα και άπλωσε τα κρύα χέρια του πάνω από τη σκουροκόκκινη πυροστιά που έσβηνε. Συγχρόνως ρώτησε τα νέα κάποιων γνωστών στην πόλη, έμαθε για κηδείες και γάμους, και έδωσε την εντύπωση στον πεταλωτή ότι ήταν συνάδελφος, καθώς ήταν εξοικειωμένος με τις ιδιωματικές εκφράσεις και τα αναγνωριστικά σημάδια όλων των τεχνιτών.

Την ίδια ώρα η κυρία Ρότφους ετοίμαζε τη βραδινή σούπα. Έξυσε το καπάκι της μικρής εστίας και καθάρισε πατάτες, και όταν έγιναν όλα αυτά και η σούπα σιγόβραζε στη φωτιά, πήγε με τη λάμπα της κουζίνας μέχρι το καθιστικό και στάθηκε μπροστά στον καθρέφτη. Εκεί βρήκε αυτό που έψαχνε: ένα μεστό, ροδομάγουλο πρόσωπο με γκριζογάλανα μάτια, και μερικά τσουλούφια

που πετάγονταν από τα μαλλιά της τα έσιαξε γρήγορα με επιδεξιότητα. Έπειτα σκούπισε τα φρεσκοπλυμένα χέρια της ακόμη μία φορά στην ποδιά της, πήρε τη μικρή λάμπα και ανέβηκε γρήγορα στη σοφίτα.

Χτύπησε απαλά την πόρτα της κάμαρας και ακόμη μία φορά λίγο πιο δυνατά, και καθώς δεν πήρε απάντηση, ακούμπησε τη λάμπα στο πάτωμα και άνοιξε προσεκτικά την πόρτα με τα δυο της χέρια, ώστε να μην τρίξει. Μπήκε μέσα ακροπατώντας, έκανε ένα βήμα και ψηλάφισε το σκαμνί δίπλα στο κρεβάτι.

«Κοιμάστε;» ρώτησε χαμηλόφωνα. Και ακόμη μία φορά: «Κοιμάστε; Ήρθα απλώς να μαζέψω το σερβίτσιο».

Καθώς επικρατούσε απόλυτη ησυχία και δεν ακουγόταν ούτε μια ανάσα, άπλωσε το χέρι της προς το κρεβάτι, αλλά το τράβηξε πάλι πίσω, γιατί συγκρατήθηκε από ένα αλλόκοτο αίσθημα και πήγε εκεί όπου είχε αφήσει τη λάμπα. Όταν είδε ότι η κάμαρα ήταν άδεια και το κρεβάτι στρωμένο επιμελώς, τα μαξιλάρια και το πουπουλένιο πάπλωμα άψογα τιναγμένα, επέστρεψε με ταραχή, ένα αίσθημα ανάμεσα στον φόβο και στην απογοήτευση, στην κουζίνα της.

Μισή ώρα αργότερα, όταν ο βυρσοδέψης ανέβηκε για το δείπνο και το τραπέζι ήταν στρωμένο, η γυναίκα σκεφτόταν να του μιλήσει για την επίσκεψή της στη σοφίτα, αλλά δεν βρήκε το κουράγιο να το πει στον βυρσοδέψη. Εκείνη τη στιγμή άνοιξε η εξώπορτα, ένα ανάλαφρο βήμα αντήχησε στον πλακόστρωτο διάδρομο και ανέβηκε τη στριφογυριστή σκάλα, και εμφανίστηκε ο Κνουλπ, έβγαλε το όμορφο καφέ τσόχινο καπέλο απ' το κεφάλι του και είπε καλησπέρα.

«Από πού έρχεσαι εσύ;» αναφώνησε ο τεχνίτης ξαφνιασμένος. «Είναι άρρωστος και σουλατσάρει νυχτιάτικα εδώ κι εκεί! Προκαλείς τον χάρο».

«Ακριβώς!» είπε ο Κνουλπ. «Χαίρετε, κυρία Ρότφους, πάνω στην ώρα ήρθα. Η μοσκοβολία της εξαίσιας σούπας σας, που κολάζει και άγιο, φτάνει μέχρι την πλατεία της αγοράς».

Κάθισαν στο τραπέζι. Ο σπιτονοικοκύρης είχε όρεξη για κουβέντα και παίνευε το σπιτικό του και τη μαστοριά του. Αστείευόταν με τον φιλοξενούμενό του κι έπειτα τον παρότρυνε στα σοβαρά να παρατήσσει επιτέλους τις ατέλειωτες περιπλανήσεις και την άεργη ζωή του. Ο Κνουλπ άκουγε προσεκτικά και μιλούσε ελάχιστα, ενώ η σπιτονοικοκυρά δεν έλεγε λέξη. Ήταν τσαντισμένη με τον άντρα της, που της φαινόταν άξεστος σε σύγκριση με τον ευγενικό και όμορφο Κνουλπ, και έδειχνε την καλή της γνώμη φιλεύοντάς τον με ιδιαίτερη προσοχή. Όταν πήγε δέκα η ώρα, ο Κνουλπ καληνύχτισε και παρακάλεσε τον βυρσοδέψη να του δανείσει το ξυράφι του.

«Πολύ σχολαστικός είσαι», είπε θριαμβευτικά ο Ρότφους, καθώς του έδινε τη λεπίδα. «Δεν προφταίνει να ξεμυτίσει λίγο γένι στο πιγούνι σου και το ξυρίζεις. Άντε, καληνύχτα λοιπόν και περαστικά!»

Πριν μπει ο Κνουλπ στην κάμαρά του έσκυψε στο παρathyράκι πάνω από το κεφαλόσκαλο για να ρίξει ακόμη μια ματιά στον καιρό και στη γειτονιά. Δεν κουνιόταν φύλλο και ανάμεσα από τις στέγες φαινόταν ένα μαύρο κομμάτι ουρανού, όπου έκαιγαν φωτεινά αστέρια εκπέμποντας την υγρή λάμψη τους.

Ήταν έτοιμος να τραβήξει το κεφάλι του μέσα και να κλείσει το παράθυρο, όταν ξάφνου απέναντι, στο γειτονικό

σπίτι, φωτίστηκε ένα μικρό παραθυράκι. Είδε μια μικρή χαμηλοτάβανη κάμαρα, που έμοιαζε πολύ με τη δική του, και παρατήρησε να μπαίνει από την πόρτα μια νεαρή υπηρέτρια κρατώντας στο δεξί χέρι ένα κερί σε μπρούντζινο κηροπήγιο και στο αριστερό ένα μεγάλο κανάτι με νερό, το οποίο ακούμπησε στο πάτωμα. Ύστερα το φως του κεριού έπεσε πάνω στο στενό κρεβάτι της υπηρέτριας, ταπεινό και παστρικό, με μια τραχιά μάλλινη κουβέρτα που σε δελέαζε να πέσεις για ύπνο. Εκείνη ακούμπησε το κηροπήγιο κάπου όπου δεν φαινόταν και κάθισε πάνω σε ένα χαμηλό πράσινο μπαούλο, όπως αυτά που έχουν όλες οι υπηρέτριες.

Όταν άρχισε να διαδραματίζεται εκεί απέναντι η απρόσμενη σκηνή, ο Κνουλπ έσβησε το δικό του φως για να μη γίνει αντιληπτός, και τώρα στεκόταν σιωπηλός και παραμόνευε γερμένος στον φεγγίτη του.

Η νεαρή υπηρέτρια εκεί απέναντι ήταν του γούστου του. Πρέπει να ήταν γύρω στα δεκαοκτώ ή δεκαεννιά, όχι ιδιαίτερα μεγαλόσωμη, και είχε καστανόχρωμο όμορφο πρόσωπο με καστανά μάτια και σκούρα πυκνά μαλλιά. Αυτό το γαλήνιο, ευχάριστο πρόσωπο δεν έδειχνε καθόλου χαρούμενο, και συνολικά η στάση της πάνω στο σκληρό πράσινο μπαούλο απέπνεε στενοχώρια και θλίψη, έτσι που ο Κνουλπ, ο οποίος γνώριζε τον κόσμο και τις κοπέλες, μπορούσε κάλλιστα να υποθέσει ότι δεν είχε περάσει πολύς καιρός από τότε που το νεαρό αυτό πλάσμα είχε βρεθεί στα ξένα με το μπαούλο του και τώρα είχε νοσταλγήσει την ιδιαίτερη πατρίδα του. Ακούμπησε τα λιπόσαρκα ηλιοψημένα χέρια της στην ποδιά της και κάθισε για λίγο πάνω στη μικρή της περιουσία, ελπίζοντας να

βρει μια φευγαλέα παρηγοριά λίγο πριν πέσει για ύπνο, αναπολώντας το καθιστικό του πατρικού της.

Εξίσου ασάλευτος, όπως εκείνη στην κάμαρά της, στεκόταν και ο Κνουλπ στο μικρό άνοιγμα του φεγγίτη κοιτάζοντας με έκθαμβη ένταση τη μικρή άγνωστη ανθρωπινή ζωή εκεί πέρα, που περιφρουρούσε τόσο αθώα τις τρυφερές έγνοιες της στο φως του κεριού και δεν πήγαινε ο νους της ότι κάποιος την παρακολουθούσε. Είδε τα καλοσυνάτα καστανά μάτια της να σκοτεινιάζουν φανερά και ύστερα πάλι να κρύβονται πίσω απ' τις μακριές βλεφαρίδες, και το κόκκινο φως να τρεμοφέγγει παιχνιδιάρικα στα καστανά παιδικά μάγουλα, είδε πόσο κουρασμένα ήταν τα λιπόσαρκα νεανικά χέρια και ανέβαλλαν λίγο ακόμη την τελευταία μικρή δουλίτσα του γδυσίματος, ενώ αναπαύονταν πάνω στο σκούρο μπλε βαμβακερό φόρεμα.

Τελικά, η κοπελίτσα, αναστενάζοντας, σήκωσε το κεφάλι της με τις χοντρές πλεξούδες στερεωμένες σε κότσο, κοίταξε συλλογισμένη, όχι όμως λιγότερο στενοχωρημένη, το κενό και μετά έσκυψε χαμηλά για να λύσει τα κορδόνια των παπουτσιών της.

Ο Κνουλπ δεν είχε καμιά διάθεση να φύγει τώρα, αλλά του φάνηκε άδικο και σχεδόν απάνθρωπο να παρακολουθεί το φτωχό κορίτσι όσο θα γδυνόταν. Πολύ θα ήθελε να τη φωνάξει, να φλυαρήσει λίγο μαζί της και να της πει κάνα δυο καλαμπούρια για να πέσει στο κρεβάτι της λίγο πιο χαρούμενη. Αλλά φοβήθηκε ότι θα την τρώμαζε και θα έσβηνε το κερί της αμέσως μόλις της μιλούσε.